

SVIT JE TAŠĆINA

Tašćina od tašćin, i sve je tašćina¹,
Ovi svit jest osin, i magla, i hina.

¹ Usp. Prop 1,2.

UTIHA NESRIĆE¹

Misleć človik tužben vrimenje nevolje,
Od kih je moćno bjen i trujen dovolje,
Razum ga susrite, kruna od razloga,
Od istine svìte noseć u toj doba,
Ter ga pitati jâ: “Ča s’ toli zvoljan? 5
Ča će reć obraz ta plaćan i nevoljan?
Reci”, reće, “meni; prî ner se dan nagne,
Lika ću dat tebi da t’ žalost odlagne.”
Sliši svaki sada ča človik tužiti
Plaćan poče tada, ča razum učiti, 10
Ter ćete imati ustarpin’ja jakost
Kada vas tiščati bude koja žalost.

ČLOVIK:

Smart mi je na pamet: misleć da ću umrit,
Stojim kako vazet, jer mi je na tom prit.

RAZUM:

Narav je človika, ki se rodiv pride 15
Na zemlji ovdika, umarvši da otide.
Još zakon hoće toj: ča vazmeš u zajam,
Da povratiš onoj. Život je zajat nam.

¹ Stihovana preradba kratkoga proznog djela *Lijekovi protiv nenadanih događaja* (*De remediis fortuitorum*), koje se sve do kraja XIX. stoljeća pripisivalo stoičkom filozofu Luciju Aneju Seneki (4. pr. Kr. – 65. po. Kr.). Marulićev predložak vjerojatno je bilo izdanje koje je posjedovao u svojoj knjižnici: [Pseudo-Seneca:] *De remediis fortuitorum*, u: Seneca: *De moribus* [et al.]. Bernardinus de Cremona et Simon de Luero. Venetiis, 1490. Fol. 2v–3r.

Život ov živiti, a pak imat žalost
Da ćeš ga vratiti, nika je neharnost. 20

ČLOVIK:

Slišam riči tvoje, li toj ti umim rit:
Meu sve straha moje strašje mi je umrit.

RAZUM:

Manenost je mnoga hotiti strah imit
Ter se bojat toga ča znaš da će li bit. 25
Umarli jesu oni ki živiše při nas,
Umrit će i ovi ki se rode po nas.
Bolizán je umrit, da tko se još boji –
Pravo ti hoću rit – on bolizán dvoji².
A straha t' imati od smarti ne budeš
Ako se bojati Boga vazda budeš. 30

ČLOVIK:

Da ovo me će jati ki mi zasidaju
I rane zadati pokol me tiraju.

RAZUM:

Uklon' se ako mož', bolje je da si zdrav;
Ako li li ne mož', raduj se da si prav. 35
Pravdenu naudit ni rane ne mogu,
Tilo će t' razudit, duh će pojti k Bogu.
Ne boj se samo pūt ki t' more posići,
Da ki u oganj ljut dušu t' more vrići.

ČLOVIK:

U bašćini mojoj ne dadu mi priti,
A u zemlji tujoj ne bih rad umriti. 40

² on nevolju udvaja

RAZUM:

Gdi godire umreš, tribi t' je, dobro znaj,
S sega svita da greš u paklu ali u raj.
Baščina tvoja nî na svitu ovomu,
Da, kad primineš ti, budeš stât u komu.
Ondi je ljudem stan gdi jim je uvik bit, 45
A ne iz koga van triba je skoro it.
Ne brin' se poni tim da neć' domom umrit,
Da brini se sasvim gdi ćeš umarvši prit.
U Rim duh pustiše glave apostolske³,
Ne gdi se rodiše, u strane židovske. 50
Ostali apostoli svi se razidoše
Po svitu okoli, domom ne pridoše.
Znahu bo da njih dom gori je u raj, u
Vikovnja sad u kom vesel'ja uživaju.

ČLOVIK:

Evo sam golobrad, u najliplju mladost, 55
Zato umriti sad mnoga mi je žalost.

RAZUM:

Mnozi su starosti živeći doparli
Plauć u mladosti da nisu umarli,
Jer dugo živeći drazih pokopaše
Ter svitu služeći u grih se umotaše; 60
Pokoja nimaše od protivšćin mnozih,
Od gute skućaše, od fibre, od bocih.
I ti da bi stupil na lita starija,
Barž bi li očutil zla smarti teškija.
Još da bi tvu mladost smart sada ne ubila, 65
Malo zatim starost bi t' ju ogrubila.
Zato, ča tarpiti do duga ne more,
Malo pri zgubiti ka žalost bit more?

³ tj. Petar i Pavao

Nec' žaliti mladosti ni brigu imati
Ako zla starosti budeš razmišljati. 70

ČLOVIK:

Sridu tujih stojim, kino me ne znaju,
Ter se jošće bojim da me ne ukopaju.

RAZUM:

Gdi godir ležati bude martvo tilo,
Čarvi ga će žvati i biti će gnjilo.
Kako tilo umre, tako tudje gardi, 75

A grebom se zapre da živim ne smardi.

Ako tve tilo to neće se ukopat,

Ča je tebi za to? Nećeš čuti ni znat!
Još ki mart i studen svarh zemlje počiva,
Ne leži odkriven: nebo ga pokriva. 80

Ako ležeći van ptice ga će jisti,

Tokoj u greba stan čarvi ga će gristi.

U kom godir misti martac bude ležat,

Pūt će se izisti, kosti će gole ostat. 85
Zato jur ne misli tilo gdi će biti,
Da samo razmisli kamo će duh iti.

ČLOVIK:

Zdravje me ostavi, ne imam pokoja,
U pečal me stavi nemoć zla ozoja.

RAZUM:

Ne samo u boju skaže t' se sartca moć,
Ni samo u brodu, da jošće u nemoć; 90

Na odru poni tvom hvalu ćeš imiti

Ako budeš u tom hrabro se nositi.

Kad je pūt mlohava, tad duša ozdravi,
Bogu bude prava, Apostol to pravi.⁴

⁴ Usp. Rim 6,6.

Grišnu pohotin'ju uzda jest slaba pùt, 95
 Misli o bolin'ju, a ne od griha mut.
 Ako poni prudi duhovnu življen'ju
 Nemoć ka te trudi, stav' konac tužen'ju
 Ter tarpi trujen'je ko t' šalje Gospodin
 Za tvoje spasen'je. Boga čtit ne bud' lin, 100
 Lî priprav' se umrit, tere će nemoć taj
 Ali od tebe otit ali te unit u raj.

ČLOVIK:

Daj mi još niki red, jere mnogih viju
 Ki ne znav moju zled zlo od mene diju.

RAZUM:

Žal ti budi ako dobri ljudi zla taj 105
 Uskladaju tako, ako li zli, ne haj!
 Zli bo zloga ljube, zali jim je vičan,
 Dobroga glas grube jer jim nî priličan.
 Paka drugi, ludi, razbora ne ima,
 Prez razloga sudi ter rasklada svima. 110
 Ti riči njegove toliko scini u svem
 Koliko kad rove tovar tekuć putem
 Ali kad uzbubnju valovi u moru,
 A vitri uzšušnju u polju al' u goru.
 Ako si prem psovan od luda ki viska, 115
 Ne di t' ča s' dostojan, da ča ga ćud stiska.
 A zatim spoznaj se tere zla zlimi stav';
 Ako s' kriv, isprav' se, Boga hval' ako s' prav!
 Tako ti čineće, zloriki uditi
 Duši tvojoj neće, da hoće pruditi. 120

ČLOVIK:

Da ovo sam bandižan van patrije moje,
 U tuj me utiš' stran rič beside tvoje!

RAZUM:

Svim je patrija svit ki se na svit rode,
Da putuju sto lit, van se nje ne brode. 125
Pače t' rekoh da nî, ni da ti more bit,
Patrija gdi t' se sni, da gdi ćeš vazda bit;
Gdi t' je vikovnji stan, tuj ti patrija jest,
Vernim u gornju stran, nevernim doli sest.
Kako tko bude prest, tako će se odit,
Dila ga će ponest i s njimi će hodit. 130
A sad je ljudem dom zemlja po koj hode,
Pticom ajer po kom liću, ribam vode.
Zemlja je poni tva, ne tuja, gdi sidiš,
Iz nje t' je pojti tja da indi priživiš.

ČLOVIK:

Bolizan pritišće kip i dušu moju, 135
I toj me sad stišće prosit pomoć tvoju.

RAZUM:

Ako ćeš slišati, zadovoljnu pomoć
Od mene ć' imati ter polahčat nemoć.
Kada je bol mala, ustarpî, lasno je,
Kad je uzbujala, ustarpî, slavno je. 140
Job, zdrav u svoje dni, malo tad biše znan,
Listo ga znahu ki pohojahu mu stan.
Kada ga nateče bolizan, nevolje,
Glas njegov poteče po svitu dovolje
I dojde do Boga, i Bog ga uznese 145
U raj cića toga jer hrabro podnese.
Ako je malo tih ki mogu starpiti,
U družbi moreš njih, ako hoćeš, biti.
Ako li sliditi hoć' tih kih je vele,
Ustarpin neć' biti ni misli progmat zle. 150

ČLOVIK:

Jošće je stvar ina ku ti hoću reći:
Uboštva težina osadni mi pleći.

RAZUM:

Uboštvo teško nî, da zato – neka znaš –
Teško ti se čini jer mu dobra ne znaš. 155
Uboštvo je lahko, veselo, slobodno,
Tko ga nosi tako kako je podobno.
Tiho, poniženo uboštvo u sebi jest,
Od tih nî cinjeno ki s Bogom neće sest.
U blagu je oholost, taščina, pût i blud,
Objist, kar, zavidost, strah, sumnja, misli trud;160
Onih ki ga ljube slipoća je mnoga,
Hine, krađu, rube, sami ginu s toga.
Zato ga diliti Bog veli, ne iskat,
Ter blago želiti kono neće skončat;
Zato ga diliše Matij i Zakeo, 165
Ter se uzvišije gdino je Bog seo.
Da oni ki hteći blago teć sasvima,
U ognju goreći kaplju vode nima.
Lazara, ki hranu sebi hoteć prosi,
U pokoja stanu an'jelski kor nosi. 170
Ništare nimahu Božji apostoli,
Po svitu plitahu bosî tere goli.
Mnozi, njih slideći, blago odstupiše,
Duhovno živeći Bogu poslužiše;
Sada t' uživaju blaženstvo vikovnje: 175
Ako ć pojt u raju, počni sliditi nje.
Isus ubog biše, ubogo se rodi,
Druzi ga hraniše kad po zemlji hodi.
Jur poni ne tuži ni žel' blaga mnoštvo,
Gospodinu služi, ki ljubi uboštvo. 180

ČLOVIK:

Nisam jak ni moguć, nimam pinez pun grop,
Nisam barun slovuć, nisam biskup ni pop.

RAZUM:

Ako s' sebe dobil, Aleksandra s' jači,
Ki biše svit podbil, a saržba ga tlači. 185
Malim se poklada ki ljubi kriposti,
Kim skupost oblada, ništar mu nî dosti.
Bolje ti je časti zvati se dostojan
Ner časti dopasti buduć nedostojan.

ČLOVIK:

Ne budući jaki, ne budući moguć,
Psovat me će svaki i jošće prava tuć. 190

RAZUM:

Raduj se da s' nejak nepravde tvoriti,
Ter nepravde bud' jak moći podnositi.
Ne oni ki biju, da ki budu bjeni 195
Za prav ku imiju biti će spaseni.
I tim dobiše raj mučenici sveti,
Lî zdaržeći put taj u narod prokleti,
Da za pravdu tarpiv trude, muke, bjen'ja,
Uzidu, zasluživ, na vičnja vesel'ja.

ČLOVIK:

Greduć u naglosti, dinare izgubih,
Od nike žalosti malo se ne ubih. 200

RAZUM:

Da bi jih ne zgubil, more bit bi pri njih
Tkogodir te ubil tere ti vazel svih.

Zatoj se kuntentaj, ako ti je odpal
 Z dinari saket taj, da si sigur ostal. 205
 O, blago si tebi taska kad je odpala,
 Ako nî pri tebi ni skupost ostala!
 Ako li joj si drag ter te se li prima,
 Još si u tomu blag da paše ne ima.
 Pinezom zasida kursar, gusar i tat,
 Ubog srid njih rida i ne šćiteći vrat. 210
 Poni se ne tuži, blag li ćeš bit u put,
 Slobodan u luzi, sigur domom u kut.
 Pinez nećeš imit ni ćeš ereda imat,
 I toj će t' dobro bit, nećeš ga se bojat.
 Ča stave prid tobom, s mirom ćeš jist i pit, 215
 Nec' se brinut robom, komu ju ćeš pustit.
 Srića te izbavi brimena i znoja
 Tere te postavi u misto pokoja.
 Ako razbor imaš, škoda ti u tom nî,
 Pokol s toga⁵ primaš tolike škode ti. 220
 Još jadaš plakan'jem: plačno je to tobom,
 Tvojim pomanjkan'jem, a ne samo sobom.

ČLOVIK:

Oči sam izgubil, slipoće dopadoh,
 Dan mi je poškuril, svitline odpadoh.

RAZUM:

Ne listo dan slači ljudi ki tuj stoje, 225
 Da i noć, ka mračî, ima slasti svoje.
 U noći mož' molit Boga vele bolje,
 Pametju uzhodit i bit dobre volje.
 Ako s' oči zgubil, utiš' se zgubiv njih
 Da s' vrata zatvoril po ka ulazi grih. 230

⁵ tj. zbog blaga

“Oči moje odvrat”, reče David Bogu,
 “Tere jim vidit krat’ svita taščad mnogu!”⁶
 Tebi to prositi oto jur tribi nî,
 Nere se nositi kako svist tvoja vî.
 Očiju s’ odpao i nećeš gledati 235
 Ča, da bi gledao, rãd bi jih nimati.
 Oči su ke vode na nečistu ljubav
 Kad dekle ke hode pogledaju te stav.
 Oči na zavidost tudje te peljaju
 Kad raskoše lipost u druga zgledaju. 240
 Ne bi zasidali razbojnici na put,
 Ni brode tirali kursari napan skut,
 Ne bi tati krali tujega imin’ja
 Da bi ne imali očiju vidin’ja. 245
 Vidin’je t’ očiju i dobitak ima,
 Da človik vridniju od Boga vid prima:
 Svitlu mu pamet dâ neka misleć vidi
 Nebeska dobra, ka očima ne vidi.
 I ti jur uzbudi oči tve duševne
 Ter plačan ne žudi te ke su telesne! 250

ČLOVIK:

Ojme, ča ću sada? Sve sinke pokopah!
 Imah prî umrit ja, a za svimi ostah.

RAZUM:

Manenost je plakat umarlih da umriše,
 A prija ne plakat da se porodiše.
 Svak na to dohodi ki se je rodio 255
 Da opet odhodi kad Bog bude htio.
 Prez sinov si ostal jeda ti sam listo?
 Ki grad nî to imal al’ ko na svit misto?
 Otac žali t’ sinov, otca sini takoj,
 Po stan’ja svih gradov zgaja se često toj. 260

⁶ Usp. Ps 119(118),37.

I kralji i bani tomu t' su podložni,
 Ne listo ki zvani jesu malomožni.
 Ni mladost ni starost toga se ne ujima,
 Ni viteška jakost: smart obali svima.
 Diš: imah prî umrit. Tko t' biše obećal 265
 Da ćeš naprida prit, a ne bit zad ostal?
 Ako bi prî pošal na on svit onamo,
 A njih totu ošal, sam bi stal i tamo.
 Ako li njih združiti željaše i u smart, 270
 Zato ne htij tužit, harlo će i tebe start.
 Spomeni se zatim da t' zajal biše njih,
 A ne pridal sasvim Bog, otac ki je svih.
 Njegovi bo bihu, ki jih je stvorio,
 K njemu pojt imihu kad jim je velio.

ČLOVIK:

S fortunom jidreći imil sam nevolju, 275
 Vitar me goneći razbih se o školju.

RAZUM:

Kad si tako hodil i ni te pokrili val,
 Nis' ništar izgubil, pokol si škapulal.

ČLOVIK:

Utekal jesam gol; ča imih, tuj ojdoh,
 Kakono odart vol svučen domom dojdoh. 280

RAZUM:

Došal si zdrav domom kad zginut mogaše
 Sa svimi kih sobom u brodu imaše.

ČLOVIK:

Gredući dubravom, na gusu nastupih,
 Jedva z glavom zdravom bižeći odstupih.

RAZUM:

Nastupe ti družni na laže, ki svade 285
Ter čine u uzi stât jih i u klade⁷;
A družni na onih kino raspravljaju
Tere zloglase svih, a Boga ne haju.
Nici na taščince greduć se namire,
Na vuhle, na hince: pun je svit nevire. 290
Tako ne tuž' na to da s' bio nastupil,
Da raduj se zato da s' harlo odstupil.

ČLOVIK:

Neprijatelj imam ne malo mogućih,
Ter svakčas priijimam sumnju i strah od njih.

RAZUM:

Kako bi stavil moć vukom se branit sam⁸, 295
Tako išći pomoć neprijateljem pram.
Tim ćeš zadovolje njih prita ustavit
Ali, ča je bolje, mir s njimi postaviti.
Neprijatelj imaš: još je gore ako
Priijatelj ne imaš tere živeš tako. 300

ČLOVIK:

Sartce moje dere žalost kuno imih
Priijatelja jere sartčena izgubih.

RAZUM:

Da si imil toga, to se zna jur čisto;
Sad išći drugoga na njegovo misto.
A iskati ga poj gđi se najti more, 305
Gdino je dobrih broj ter virnih komore;

⁷ drugi naiđu na lažljivce, koji (ih) okleveću / i otjeraju ih u sužanjstvo i u klade

⁸ onako kako bi našao snage da se sam braniš od vukova

Gdi su riči prave ter hotin'ja mila,
I dostojne slave i počtena dila.
Ne išći ondi toj gdi žeru tere pju,
Ni u loži u koj taščine ter se pru. 310

ČLOVIK:

Lî teško mi je to tere žalost mnoga,
Iz sridu sartca bo da izgubih toga.

RAZUM:

Ako si jednoga izgubil, kripi se,
Ako l' jedinoga, grih je tvoj, stidi se.
Kad fortunom jidro nosit ne mogaše,
Zač na jedno sidro privezano staše?⁹ 315

ČLOVIK:

Smart mi je vazela dobru ženu vele,
Zato me je spela tuga tere želje.

RAZUM:

Dobru li s' tad imil kada ju si pojal
Al' dobru učinil naukom ki joj s' dal? 320
Ako s' dobru našal, moreš i drugu najt,
Kad budeš obašal, ne hteći s puta zajt.
Ako l' dobrotu imit poče pod tobom biv,
Dobra će i druga bit, buduć joj meštar živ.
Ako t' dobra biše, verna i počtena, 325
I razum imiše, u svemu svaršena,
Spomen' se da mnoge najpri take budu,
A pak napnu roge i zal glas dobudu.
Počten'je i viru donikla uznose,
A pak srama miru zavargu za kose. 330

⁹ Ako se lađa nije mogla nositi s olujom, / zašto je bila privezana samo jednim sidrom?

Ostave t' krosna teg, sulac pričnu zbirat¹⁰,
 U mladih upru gled kih budu susritat.
 Žena je zaisto nestanovita zvir,
 Stat na jedno misto ne more, imit mir.
 Mnozih ti nî glas hud, da hvale izvarsne: 335
 Lij vino u taki sud, rado se pribarsne.¹¹
 Dobra biše tvoja, da tko mogaše znat
 Po sva lita svoja jednu ćud da će imat,
 Da neće vilovat, da će t' veru nosit,
 Ter te vazda čtovat, a inih ne volit. 340

ČLOVIK:

Znaše se jur u njoj da bi do starosti
 Tarpilo dobro toj, ko poče od mladosti.

RAZUM:

Dobra tvoja biše, dobra bi i bila,
 Tu ćud, da živiše, ne bi prominila.
 Smart je učinila da mož' potvardit toj, 345
 A ne njeje dila; jur tugam daj pokoj!

ČLOVIK:

S ženom toko dobrom smart me hti rastavit,
 Kako mogu za njom žalosti ustavit?

RAZUM:

Dobru ženu imit mož' ako odlučiš
 Inu stvar ne želit, ni misal prilučiš. 350
 Ne žel' mnogu dotu, ni gizdu, ni lipost,
 Ner samo dobrotu žensku tere kripost!
 Zamirat ostavi koga je simena,
 A tim se zabavi da je dobra imena.

¹⁰ one ti ostave naporan rad vratila (tkalačkoga stana), počnu zbijati šalu

¹¹ Usp. Horacije, *Epistule*, I, 2, 54.

Dobru s' ženu imil: mogal bih ti ustó 355
Pokazat, da bih htíl, ne jednoga, da sto¹²
Ki dobru izgubiv na svitu živiše
Ter se opet ženiv još bolju imiše.
Mogla bi dostignut taj srića i tebe,
Zato jure dvignut nastoj žalost sebe¹³! 360

Zavaršen'je:

Za svim pak ča s' hotil tužiti i reći,
Nî se na svit rodil ki će sega uteći.
Smart, plač, bolizni te – nisu nesriće to,
Da voće zemlje sê ljudem je dano ko 365
Adam kad stvori grih, naš parvanji otac;
Bog nas postavi svih u saj suzni dolac.
Bogu hvala budi i dika i slava,
U svakomu čudi dostojna i prava.
Pisan ma, poteci ter tužnih konsolaj,
Marko Marul, reci, pisa vam pisma taj. 370

Amen

¹² mogao bih ti k tomu / pokazati, kada bih htio, ne jednoga, nego stotinu
¹³ zato već jednom uznastoj odbaciti samosažaljenje

PRIKAZANJE HISTORIJE SVETOGA PANUNCIJA
KAKO MOLÍ BOGA DA MU OČITUJE
KOMU BIŠE TAKMEN NA ZEMLJI¹

Najparvo izajti će jedan AN'JEL ter govori:

Verni, ki želite dobro neizrečeno,
Slišite ter vijte dilo prihvaljeno
Milošće smiljen'ja, u komu tko bude,
Na konac življen'ja Bog ga ne zabude
I napokon tako ljubvom ga uvrući 5
Samo Boga kako uželi zovući.
Toj ćete poznati čuvši ča se zgodi
Komu ne bi stati u grih veće godi,
A toj dim nikomu razbojnik ki biše,
Dobrota u komu kagodi živiše. 10
Zato, gdi se moli pustinjak Panuncij,
Slišat tko će koli, bit mu će naući
Od Božje milosti, ka nigdar ne ostavlja
Toga ki žalosti drugoga izbavlja.
Nadasve činjen'je drago bo jest Bogu 15
Kad imaš smiljen'je ka svakom nebogu.

SVETI PANUNCIJ pokleknuv moli se Bogu govoreći:

O Bože svemogi, o Gospodine moj,
Pozri na trud mnogi ki tarpi sluga tvoj,
Ki tebi želeći ugodit po ovoj
Pustinji hodeći tilu ne da pokoj. 20

¹ Slobodan prepjev talijanskoga predloška Fea Belcaria: *La rappresentatione di sancto Panuntio*. [Bartolomeo de' Libri. Firenca, oko 1490–1495].

Ti, Bože, uslišaj čiste molbe moje
 I znat mi jure daj takmen meni tko je.
 Tko je, Bože, tebi veran koko sam ja,
 Tebe samo sebi želeći duša ma?
 Čin' poni an'jel tvoj da s nebes tuj došad 25
 Objavi tko je moj druga na svitu sad.

AN'JEL se ukaza i navisti PANUNCIJU govoreći:

Vičnji Bog na nebi z goranje svitlosti
 Posla mene tebi da t' skažem milosti.
 Slišal je moljen'ja od sartca priprosta
 Dilj tvoga služen'ja, molitav i posta. 30
 A da se umili sartca tvoga sminost
 I da te ne uhili jur nika oholost² –
 U toj parvo selo, ki sviri sad sebi
 I poje veselo, priličan je k tebi.

*Toj rekši, AN'JEL pojde tja, a PANUNCIJ, postav nekoliko,
 čudeći se, ja sam sebi govoriti:*

Aj, aj, nebore moj, Panunciju, jur viš 35
 Nač dojde život tvoj, ki tiskan li činiš!
 Eto nis' ki se mniš, hini te ljudski blud:
 Ča se ne posvistiš poznavši Božji sud?
 Ali ti u mni nî ča ljudi uznašaju
 Al svirac on čini ča ini ne znaju! 40
 Poni va ime Boga stan ovi ojdimo
 I najti onoga najbarže pojdimo!
 Hoću iziskati ka su njega dila,
 Tere ću poznati i ma ka su bila,
 U spili sideći, uzdišuć, plaćući, 45
 Pokore čineći, pokoj nimajući.
 Zaisto duša ma sumnji ter se boji,
 Dokle ne vidim ja kako taj stvar stoji.

² a da se utiša drzovitost tvojega srca / i da te još ne baci u bijedu kakva oholost

Pojde PANUNCIJ i najde SVIRCA, ki tako pojaše:

Žive človik dosti ki stoji s vesel'jem,
Usušuje kosti primisal s dresel'jem. 50
Ako češ imiti na sartcu tvom pokoj,
Pravdeno živiti i prez griha nastoj!
U grihu ki stoji, kada se zamisli,
Grize se i boji, o dobru ne misli,
A ki dobro tvori, vesel će hoditi, 55
Kad ga smart umori, z Bogom će živiti.

Toj čuvši PANUNCIJ, tiho govori SVIRCU:

Pomoz' ti Bog, mili i dragi brate moj,
U svakom tvom dili i doved' u pokoj!
Prišal sam tuj k tebi, a to da isprošu 60
Jednu milost sebi, za ljubav ku t' nošu.
Jer ako me hočeš pečali izbavit,
Samom ričju moreš, listo mi htij praviti
Ka jesu dila tva; to spovij sad meni,
Jer znati prud je ma, a škoda tebi ni.

SVIRAC vele se čudeći tim ričem odgovori:

Dobro došal budi, slugo Boga moga! 65
Pamet se ma čudi od pitan'ja tvoga,
Da išćeš poznati dila ma tere ćud,
Ku listo slišati tebi će biti trud.
Da kad si li htio znati ka je ma stvar, 70
Zločinac sam bio, razbojnik i gusar,
A sad se hranim tim: pojući, svireći,
Kako znam tere vim, po selih hodeći.
Vrime tim minuju, ne hteći da gorim
Dilom sagrišuju, i toj ti govorim.

*Toj čuvši PANUNCIJ vele se jā boliti³ i plačući poča
govoriti SVIRCU:*

Da rec' mi za Boga, ki na križu za nas 75
Prida sina svoga, reci mi toj danas,
Tako t' svaku milost Isukarst vazda daj:
Činiš li ku kripost sada u život taj?
Ali, kad življaše u pridnja činjen'ja,
Jeda ka činjaše dostojna spasen'ja? 80
Otajna otvorit hotij mi o sebi
I prošnja ma će bit utišen'je tebi.

*SVIRAC, razumivši obitan'je SVETOGA PANUNCIJA,
pravi dva dobra dila svoja govoreći:*

Ino t' dobro ne znam da sam kad učinil,
Samo se spominam, kad sam razbojnik bil, 85
Čeljad niku robeč z drugami mojimi,
Mladicu jednu steč vidih meu njimi.
Tužbeno jačeći uhiona staše
I njih se bojeći suzami ronjaše.
Biše koludrica, čista, lipa, mlada,
Togaj nevistica ki svitom oblada. 90
Upala u ruke gusarom, uspreda
Kakono meu vuke ovca kad se ugleda.
I tuj, obstraniv nju, svaki ju gledaše,
Počten'je nitkor, mnju, njoj ti ne nošaše.⁴
Meni se ražali, obnoč ju izvedoh, 95
Ne videć ostali gdi ti ju odvedoh.
Stran puta s njom hodih da nigdi ne izgine,
Tako t' ju uklonih griha i vaščine.
Drugovja, li buduć razbojnik pustinjom,
Vidih ženu greduć, nitkor ne biše s njom. 100

³ poče se veoma žalostiti

⁴ I tu, okruživši je, svatko je gledaše, / nitko, mislim, ne namjeravaše s njome časno postupati.

Zlovoljna grediše, usiona hoda⁵,
 Dali vidit biše plemenita roda.
 Rekoh joj: “Ča bludiš tudaj trudeć sobom?
 Ča ti je, ča tužiš? Ča nitkor ni s tobom?”
 Reče: “Ne pitaj me, jer počan govorit, 105
 Bolizan ma, ajme, hoće me umorit.
 Da kad nesrića ma tajat se ne more,
 Prid dugom bižim tja općenske komore.
 Muž moj u tamnici moćno vezan stoji,
 I sa tri ditići njegovi i moji. 110
 Nevolja im je vele, a platit ne mogu,
 Zato jur smart žele, moleći se Bogu.
 I mene t’ iskaše, a ja jim ubigoh,
 U pustinjske paše tuj sama pribigoh.
 Da se grem tukući, ovo je dan treći, 115
 Ni jiduć ni pjući, ti znaš, Bože sveti!
 Smiljen’je na me imaj jer poniram nici:
 Ali mi jisti daj ali me posici,
 Da veće ne živem u toku nevolju
 Jer đvo gladom mrem, a jadi me kolju.” 120
 Kad od nje toj sliših, moćno žalit počah,
 Žaleći ju tiših i k stanu vodit jah.
 Posadih ju za sto, jistvin joj poklonih,
 Pak libar trikrat sto ondi joj odbrojih⁶
 I odpravih ju s tim. Ona domom pošad, 125
 Odkupi muža tim i svoje sine tad.
 Oto sad, otče, vij otajna ka su ma,
 A ino zapovij na mene milost tva!

*Tomu se čudeći, SVETI PANUNCIJ, uzdvignuv oči k nebu,
 jā govoriti:*

O Isukarste moj, po kom je stvoren svit,
 Je l’ u mni ča tokoj čim bih pohvaljen biť⁷? 130

⁵ idaše žalosna, hodajući preko volje

⁶ pa joj izbrojih trista libara (vrsta novca)

⁷ ima li i u meni što zbog čega bih bio vrijedan pohvale

Ovi, zločinci steć meu prokletimi,
 Božastvena ne hteć ni općit s svetimi,
 Dila je učinil izvarsne ljubavi,
 Još ina barž imil ner listo ka pravi,
 Jer se ponižuje umiljenstvo nose, 135
 A ne uzvišuje hvalu niku prose.
 Zato nitkor ne sud', toj, ovoj govore⁸:
 Misal, otajnu ćud, sam Bog znati more.
 Ako je prem soldat, taržac al' artižan,
 Ter da pās nosi zlat i ohol da je zvan, 140
 Iznutra more bit inak ner vanka jest
 I bude u nj živit ča ga će u raj uvest.
 U svaki ljudski red najdu t' se kriposti,
 Ne bude t' u svih zled, Bog dili milosti.

Zatim se obrati k SVIRCU [i] jā mu govoriti:

Brate, mnju si slišal Panuncija jime 145
 Odkol si tuj prišal, odvarg griha brime.
 Pravim ti da si drag Bogu koliko ja;
 Zove te kino nag na križu za nas sta.
 Ostaviv poni svit za njegovu ljubav,
 Njega sliditi hit' u svetom redu stav! 150
 Isusu služiti samo ako budeš,
 blažen hoćeš biti, s njim u raj pribudeš,
 Gdi se svak veseli prid Božjim licem steć,
 Sve ima ča želi, po sve vike živeć.

*SVIRAC, čuvši slatke riči PANUNCIJA, odluči učiniti se
 kaluđer njemu govoreći:*

Otče, budući ti, Panuncij, znan svudi 155
 I hvaljen, ča se čti od prisvetih ljudi,
 S tobom pojt i živit volju sam mû prignul
 I tako učinit kako me s' potaknul,

⁸ govoreći ovo ili ono

Pokol Božja kripost, ka svitom oblada,
 Tuj mi daje milost da me s tobom sklada. 160
 Za ljubav jur njega tebe ću sliditi,
 A svita slast sega ništar ne sciniti.
 Obitam jur sasvim posluh i čistoću
 I još uboštvu s tim uzdaržat da hoću,
 Ufan'je sve moje postavljam u Bogu, 165
 Zapovidi tvoje barguč kako mogu.

*To rekši, pokleknu i obhiti PANUNCIIJA za noge, i PANUNCIJ
 pokleknuv zagarli ter jâ celivati, pak se obadva dvignuv
 jaše hoditi po pustinji, a PANUNCIJ poče Bogu zahvaljivati
 govoreći:*

Hvala mi ti budi, o slatki Bože moj,
 Da človika ćudi priteže Duh Svet tvoj,
 Pamet prosvitljujuć svim tvojim obranim,
 A pak posvećujuć u raju sazvanim. 170
 Ti, Bože, ne gledaj pripročinu moju,
 Da u svem prigledaj i daj milost tvoju!
 Tebi hvalu na svem, Bože vičnji, daju,
 Bože mili u svem, svim drag ki te znaju.
 Oni te ne znaju ki ljube blago i svit 175
 I slast onu haju ka tarpi malo lit.
 Da ti jur, brate moj, pogardiv svaka taj⁹,
 Sa mnom zajedno poj¹⁰, a za ino ne haj!
 Kolina priginji moleći se Bogu,
 Živeć u pustinji na stanu ubogu. 180
 Pustinja ubog stan zaisto jest vele,
 Da raj je onim dan, i blago ko žele,
 Kino služe u njoj kralju vičnje slave,
 Nigdar nî konac koj¹¹, sva Pisma toj prave;

⁹ prezrevši sve to

¹⁰ podi

¹¹ kojoj nikad nema konca

Kuno ti kolikrat pametju ushodeć
Razmisliš, tolikrat na zemlji biti neć,
Da s an'jeli gori ter s Bogom, i zatoj
U trud i u pokori ćutit hoćeš pokoj.

185

Amen

ANKA
(Satira)

Baba Rada reče Anci: "Što se, gospo, ne udaš, Da skačemo jur u tanci, Veseleći tebe i nas?"	
Nevistica jure budi, Da ti venac nav'jemo: Tako ti se dobro zbudi Ko ti svak dan zovemo.	5
Mnozi ti su radi tebe, Ki po pjaci šetaju; Dali bi ti same sebe I što na stan imaju.	10
Ober' sebi tih jednoga, Od svih bo si prošena, Radih ljubiti ličca tvoja Bila tere rumena."	15
Nasmihnuv se, Anka reče: "Babko Rade ma mila, Viju da te pečal peče Od togaj takaj dila.	20
Jerebo mi ljubav nosiš Veće ner sama sebi, Pristati ću nač me moliš I ugodit ću tebi.	
Listo da mi najdeš ki je Čitovat i mlad i lip, Ki natrunjen zlobom nije, Ki razabrat stvar nî slip."	25

Rada reče: “Hoću t’ reći, Da jih možeš uznati, Kihiskusih s njimi steći U ložah na markati.	30
Nici ti su s ruse kose, Mladi ter uzoriti; Ini su ti s noge bose, Da vole govoriti.	35
A družu su veće uzresli, Vijaju se gizdajuć ¹ ; Da vās dan bi rukom tresli Sideć tere žarajuć.	40
Još su nici lipe glave, Lipa rila i nosa, Da proside jure brade I ohola ponosa.	
Jesu t’ veće tih gizdavi Ki ulice prohode, Da pametju nisu zdravi, U ludosti zahode.	45
Niki ući mudru knjigu I tim ti se uznosi, Da dobiti nima brigu: Malo domom donosi.	50
Još nikoga zazrih steći Meu mnozimi drugami, Pričajuć se tere preći ² Jazikom ter rukami.	55
Niki od tih, dobre volje, Sollicit i živ u svem, Jak [je] i bogat zadovolje, Da istine nî u njem.	60

¹ viđaju se kako se gizdaju (razmeću)

² rječakajuć se i prepirući se

Vidih družih pahajući Rukavmi širocimi, Uz funestre gledajući Z beritami krivimi.	
Vidih inih, ki kraguja Gladeć na ruci nose: Od tih ludost nije luja, Veće trateć ner snose ³ .	65
Druzi od njih pojeć hode, U leutu zvoneći; Kripost pravu mimohode, Lî u tom bludu steći.	70
Još su nici jur prizrili Ki se ženit čekaju, Navraskani, osidili, A zubi jim klapaju.	75
Dobre volje, da zle moći Pohlepni hode svuda; Zli joj danci, gore noći, Kano se za njih uda.”	80
Anka reče: “Ajme, viju Da, babko, povidaš ti: Muža koga ja želiju Nijednoga totu nî.	
U toj arpi nî bob u kom Čarni žižak nî zašal; Nî oriha na stablu tom Ki se šupalj nî našal.	85
Bolje mi je jure stati U kalujere misto ⁴ Tere Bogu hvalu dati Vazda živeći čisto	90

³ jer više troše nego što stječu

⁴ bolje mi je dakle umjesto toga poći u redovnike (tj. redovnice)

Ner se uvalit u nesrići Opartiv se brimenom: Toga se nī moć uvrići ⁵ Razmi smarti vrimenom.”	95
Reče Rada: “Budi takoj, O pridraga Anko ma; A ti tuj stvar izvaršit poj Kako odluči misal tva.”	100
A vi sada, tašća mladost, Saznajte dila vaju; Ne mogoste imit milost Polag žen ke vas znaju.	

⁵ toga se nije moguće osloboditi